

Tampereen ammattikorkeakoulun avoimen tieteen toimenpideohjelma

Tiivistelmä verkkosivuille (versio 1.3, 4.3.2019 SR)

Tampereen ammattikorkeakoulu (TAMK) on sitoutunut toiminnassaan avoimuuteen. Avoimuus huomioidaan kaikissa TAMKin prosesseissa ja toimintaa ohjaavissa linjauksissa. TAMK kehittää avoimen tieteen toimintatapojen soveltamista TKI-toimintaansa osana Tampereen korkeakouluuyhteisöä. TAMKin avoimen tieteen toimenpideohjelma toteuttaa Tampereen korkeakouluuyhteisön avoimuuden linjauksia TAMKin erityispiirteet huomioiden.

TAMK sitoutuu toimenpideohjelmassa kehittämään julkaisutoimintaansa kohti välitöntä avoimuutta. Vuoden 2020 TKI-toiminnan julkaisut ovat välittömästi tai rinnakkaistallenteena avoimia kustantajan määrittämän embargo-ajan jälkeen. Panostamme vahvasti myös aineistonhallinnan osaamiseen, mikä on lähtökohtana TKI-aineistojen avoimuudelle ja jatkokäytölle. Tavoitteena on, että 50 prosenttia TKI-hankkeiden aineistoista toteutettu FAIR-periaatteiden mukaisesti ja avattu ja 100 prosenttia niiden metadatasta on avointa vuonna 2020

Näiden toimenpiteiden kautta tavoitteenamme on saavuttaa opetus- ja kulttuuriministeriön (OKM) asettama avoimen tieteen kypsyystaso 4 vuonna 2019.

Yleiset periaatteet

TAMK tavoittelee avoimuudella TKI-toiminnan vaikuttavuuden kasvua. TKI-hankkeiden tuotosten avoimuus mahdollistetaan tarjoamalla henkilöstölle koulutusta, ohjeita ja neuvontaa sekä kansallisten FAIR-periaatteita toteuttavien tutkimusinfrastruktuurien käyttö ja tuki. Tampereen yliopiston kirjasto toimii korkeakouluuyhteisön kirjastona ja tuottaa henkilöstölle avoimen tieteen palvelut. TAMK kehittää korkeakouluuyhteisön avoimuutta avoimen tieteen koordinaatioryhmässä, joka laatii avoimen tieteen eri osa-alueiden lokalisoituja ohjeita korkeakouluuyhteisölle. TAMKissa on myös oma avoimen tieteen ohjausryhmä, joka tukee ja edistää TKI-toiminnan avoimuutta.

TAMKin kaikissa TKI-hankkeissa laaditaan aineistonhallinnan ja julkaisemisen suunnitelma. TAMK resurssoi aineistonhallinnan suunnitteluun ja toteutukseen sekä palkitsee henkilöstöä avoimuudessa ansioitumisesta.

TAMK osallistuu aktiivisesti kansalliseen ja kansainväliseen avoimen tieteen toimintatapojen kehittämiseen. TAMK osallistuu avoimuuden edistämiseen muun muassa Tampereen korkeakoulu- ja ammattikorkeakouluuyhteisössä.

TAMKin TKI-toiminta on yhteiskunnallisesti ajankohtaista ja henkilöstö tuo aktiivisesti ja monipuolisesti yhteiskunnalliseen keskusteluun sen tuloksia ja näkökulmia.

TAMK on sitoutunut noudattamaan hyvää tieteellistä käytäntöä ja tutkimukseen liittyvää lainsäädäntöä sekä toimimaan vastuullisena kumppanina.

Aineistojen avoimuus TKI-hankkeissa

Jokaisessa TAMKin TKI-hankkeessa laaditaan aineistohallintasuunnitelma, jossa kuvataan tutkimusaineiston hallinta sen elinkaaren aikana. Tutkimusaineistot tuotetaan FAIR-periaatteiden mukaisesti. Ne kuvaillaan, dokumentoidaan ja varustetaan pysyvällä tunnisteella (PID) löydettävyyden, saavutettavuuden ja yhteen toimivuuden varmistamiseksi. Tutkimusaineiston jatkokäytön ehdot ilmoitetaan CC-lisenssillä. FAIR-periaatteita toteuttava tutkimusaineisto on viitattavaa ja viittaukset luetaan tekijöilleen ansioksi.

TAMKin henkilöstö ja opiskelijat koulutetaan hyvän tieteellisen käytännön mukaiseen aineistohallintaan. Henkilöstö ja opiskelijat saavat aineistohallintasuunnitelman laatimiseen ja aineistohallintaan tukea kirjaston datapalvelusta, aineistohallintaan laadituista kansallisista ja paikallisista ohjeista. Kirjaston datapalvelun asiantuntijajoukko on moniammatillinen sisältäen muun muassa lainsäädännöllisen, tietoteknisen ja tutkimuksellisen osaamisen.

Tutkimusaineiston omistajuus on aina TAMKilla. TKI-hankkeissa laaditaan tutkimusdatan omistajuutta ja käyttöä koskevat sopimukset, jotka ovat korkeakoulu yhteisön laatimat. Tutkimusaineistot ovat lähtökohtaisesti avoimia ja avoimuudesta poiketaan vain perustellusta syystä, kuten tietosuoja tai liikesalaisuus. Tutkimusryhmät suunnittelevat avaamisen tarpeidensa mukaisesti siten, että heille jää riittävästi aikaa tulosten julkaisemiseen.

Tutkimusaineisto tallennetaan lähtökohtaisesti kansalliseen Fairdata-palveluun tai Tietoarkiston Ailaan. Tietosuojan alaisen aineiston tallentamisessa hyödynnetään kansallisia ratkaisuja, jotka eivät ole vielä valmiita. Pitkäaikaissäilytyksen (PAS) tekniset ja sisällölliset toteutukset ja ratkaisut otetaan käyttöön osana Fairdata-palvelua. TAMK kehittää sisäisesti ja osana korkeakoulu yhteisöä tutkimusaineiston arvottamista.

Avoin julkaiseminen

TAMKin julkaisutoiminta on mahdollisimman korkealaatuista ja vaikuttavaa. TAMKin henkilöstö julkaisee luotettavissa ja mahdollisimman vaikuttavissa ammatillisissa ja tieteellisissä julkaisukanavissa. Julkaisuissa tavoitellaan 100 prosenttista välitöntä avoimuutta vuoden 2020 aikana vaikuttavuuden kasvattamiseksi. Välitön avoimuus varmistetaan julkaisemalla joko Open Access (OA) -lehdessä, maksamalla hybridi-lehden kirjoittajamaksu tai vaihtoehtoisesti rinnakkaistallentamalla julkaisu Theseukseen. Rinnakkaistallentamisessa huomioidaan kustantajan asettama embargo-aika ja muut mahdolliset kustannussopimuksessa kuvatut ehdot.

TAMKin henkilöstö saa neuvontaa ja ohjeita julkaisemiseen kirjaston avoimen tieteen palveluista. Kirjasto rinnakkaistallentaa kaikki TAMKin henkilöstön julkaisut. TAMKin opinnäytetyöt tallennetaan Theseukseen ja ne ovat lähtökohtaisesti avoimia.

TAMK edistää aktiivisesti avoimuutta tukemalla kestävä julkaisemisen ratkaisuja. TAMK tukee tarkoituksenmukaisen kustannuspolitiikan ja -sopimusten syntymistä ja osallistuu niihin liittyvään kansalliseen ja kansainväliseen kehitystyöhön.

Seuranta ja arviointi

TAMKin tavoitteena on saavuttaa vuoden 2019 aikana OKM:n asettamien kriteereiden mukaisesti avoimen tieteen kypsyystaso 4. TAMKin toimenpiteet on kuvattu avoimen tieteen toimenpideohjelmassa, jota päivitetään tarpeen mukaan. Toimenpideohjelman toteutumista seurataan ja arvioidaan suunnitellusti.

TAMK laatii arviointi- ja seurantasuunnitelman, jossa määritellään tavoitteet, seurannan kohteet, kriteerit, indikaattorit, menetelmät, prosessit ja vastuut.

TAMK varmistaa avoimuuden politiikkansa korkean tason osallistumalla aktiivisesti avoimen tieteen kansalliseen ja kansainväliseen kehitystyöhön.

Avoin tiede näkyy julkisilla verkkosivuilla, joista on pääsy avoimen tieteen resursseihin.